

hulleself draai nie, maar ook om die gedagtenis van ander wat offervaardig was en aan wie julle vanoggend hier erkenning en waardering bring.

Dit is goed om saam met julle hulde te bring aan twee persone wat die grootste gedeelte van hulle lewe gewy het aan die opvoeding van ons kinders en die bevordering van die Afrikanersaak.

Baie is vanoggend gesê oor wyle dr. en mev. Meyer, maar graag onderstreep ek weer 'n paar kwaliteite.

Ek het hulle leer ken as mense wat met hulle hele hart 'n ideaal nagestrewende het, en toewyding is 'n kwaliteit wat altyd besieling en gewoonlik ook sukses bring. Vir die opvoedkundige is die vermoë om te besiel daardie vonk wat maak dat die kind of student die mens en sy lewensideale nooit vergeet nie.

Dr. Meyer het deur sy lewe getoon dat hy glo dat alleen die beste goed genoeg is vir sy taak en met groot deurstellingsvermoë en opoffering behaal hy die hoogste graad in sy vak. Laat ons hierdie voorbeeld volg en aanhou om kennis te soek om ons so goed moontlik te kwalifiseer.

Dr. Meyer was ook 'n rigtingvaste man — maar al het hy sterk gestaan en duidelik gewet waarheen hy wou, was hy geen fanatikus wat andersdenkendes se eerlikheid in twyfel getrek het nie.

Mev. Meyer het ons nie alleen geken as bekwame huisvrou en toegewyde moeder nie maar ook as 'n vrou wat haar man onderskraag het in sy taak en wat haar plek volgestaan het in die samelewing, wat van die moderne vrou meer eis as net om moeder en huisvrou te wees — net soos die omstandighede dit voorheen in ons geskiedenis ook soms van vroue geëis het om na die roer te gryp of om die plaas te bestuur.

Mag ons, ons moderne vroue met hulle veelsydige en veeleisende verpligtinge in ons land met die groot massas nie-blankes, vereer omdat hulle in hierdie toetstydperk weer deur inspanning, wagstaan oor die voortbestaan van hierdie jong en klein volk.

Mag ons hierdie man en vrou se voorbeeld onthou deur hulle naam op ons lippe te hou in die naam van die — „Huis Meyer.”

Ek vra mej. de Villiers wat saam met hulle vir hierdie kollege gewerk het en wat al baie jare haar kragte uitstort in die taak — 'n taak wat sy skitterend verrig — om die voorlopige naamplaat „Huis Meyer” te onthul.

E. C. STEYN,

Hoof, Afrikaanse Hoër Meisieskool, Pretoria.

Mej. N. de Villiers, Superintendente van Dameskoshuise van die Onderwyskollege, spreek enkele woorde nadat sy deur mej. E. C. Steyn, langs haar op die foto, gevra is om die naamplaat te onthul. Links op die foto verskyn ds. D. J. Viljoen, dr. J. L. van Staden (wat die verrigtinge daar gelei het) en mnr. J. J. Mulder (regs op die foto).

Mej. De Villiers besig om die naamplaat van „Huis Meyer” te onthul, pas nadat mev. E. C. Steyn, Hoof, Afrikaanse Hoër Meisieskool en Lid van die Streekskomitee (links op die foto), die aanwesiges toegespreek het.

By geleentheid van die huldigingsplegtigheid ter ere van wyle dr. en mev. I. M. Meyer op Woensdag, 2 September, 1959, het mnr. R. S. Meyer, oudste seun van die ontslape egpaar die personeellede van die Onderwyskollege toegespreek . . . .

BOODSKAP AAN DIE PERSONEELLEDE VAN DIE ONDERWYSKOLLEGE, PRETORIA

GEAGTE Eregaste en Kollegas,

Dit is my, onder hierdie besondere omstandighede, 'n behoefte van die hart om 'n woordjie tot u te rig — en ek doen dit graag in die vorm van 'n wens: dit is naamlik my bede dat die Onderwyskollege van Pretoria in die toekoms steeds van krag tot krag mag gaan om telkemale — net soos in die verlede sedert die stigting daarvan meer as vyftig jaar gelede —

'n Gedeelte van die skare wat besig is om na die toespraak van mej. Steyn te luister. Vierde en vyfde van regs (tussen mnr. Mulder en ds. Viljoen) staan mnr. R. S. Meyer en sy suster, twee van die kinders van wyle dr. en mev. Meyer. Links van ds. en mev. Viljoen kan die volgende opgemerk word:—mnr. J. Small, mnr. P. Conradie, oud-hoofinspekteur van skole, prof. R. E. Lighton, mev. A. J. Roode, mnr D. Z. Schwartz, Registrateur, mnre. J. A. Pretorius en G. Gericke.

in die diepgevoelde behoeftes van die samelewing te voorsien. Ek wens graag hierdie inrigting alles van die beste toe vir die toekoms.

Maar hierdie bedede berus nie uitsluitlik op emosionele antesedente nie en ek sal dit graag met enkele woorde nader wil toelig. As ek u die beste toewens vir die toekoms, dan kan hierdie wens nie losgemaak word van die doel of taak van hierdie inrigting nie. Ek wil dit graag beklemtoon dat, in so verre dit menslike aktiwiteite en betrekkinge aangaan, die doel of taak nooit van die aktiwiteite self geïsoleer kan word nie: die doel is juis dit wat aan al ons doen en late 'n bepaalde eenheid, 'n bepaalde gerigtheid, 'n bepaalde sin gee.

Wat die taak van hierdie inrigting en van u as dosente aan hierdie inrigting betref, wil ek op slegs twee aspekte wys wat m.i. as grondslag behoort te dien:

- (1) Dit is die taak van hierdie inrigting om by elkeen van sy studente 'n sin vir die etiese, estetiese en religieuse waardes van die Westerse kultuur by te bring sodat hulle weer op hul beurt hierdie aanvoeling kan oordra aan die opvoedeling wat aan hulle sorg toevertrou word.
- (2) Ten tweede is dit die taak -- en hierop wil ek graag vandag die klem laat val -- van hierdie en soortgelyke inrigtings en universiteite om by alle studerendes 'n bepaalde *wetenskaplike gesindheid* tuis te bring. Die feit dat die Westerse beskawing ook 'n bepaalde *wetenskapsideal* *beliggaam*, word gewoonlik oor die hoof gesien deurdat die klem voortdurend net op die sogenaamde etiese en religieuse waardes gelê word. 'n Behoorlike studie van die wetenskaplike opvattinge en die wetenskaplike gesindheid van die Afrikaner, veral t.o.v. die geesteswetenskappe, bring spoedig aan die lig dat daar vir ons op hierdie gebied nog veel te doen staan: die spieël van ons geesteswetenskaplike gees sal nog heelwat geskaaf moet word aler dit op waardige wyse die wetenskaplike waardes van die Westerse beskawing sal weerkaats. Dit gebeur so maklik dat die waargtige, eerlike wetenskap moet terugdeins en plek maak vir die motief van ekonomiese of egoïstiese winsbejag.

Met hierdie twee ideale in gedagte wil ek die Onderwyskollege van Pretoria -- waar dit so pas weer aan die einde van 'n fase gekom het en op die punt staan om 'n nuwe binne te gaan -- alles van die beste toewens. En dan wil ek ten slotte ook die vertroude uitspreek dat u as dosente veel sal vind in die verlede van hierdie inrigting wat dit vir u moontlik sal maak om 'n toekoms te bou op die patroon van die ideale so pas aan u voorgehou.

R. S. MEYER,

Lektor, Universiteit van die Oranje-Vrystaat.

GENOOTSKAP OUD-PRETORIA

Jaarverslag 1959

MET genoeë bied ek u hiermee die jaarverslag van die Genootskap Oud-Pretoria vir 1959 aan.

Die ledetal het die afgelope jaar vir die eerste keer op oor die 200 te staan gekom.

Die volgende is die aftredende Bestuur:

Voorsitter: Dr. W. Punt.

Ondervoorsitter: Dr. G. W. Eybers.

Sekretaris: Dr. F. J. du T. Spies.

Penningmeester: Mnr. G. Rissik.

Argivaris: Mnr. A. M. Davey.

Redakteur: Mnr. H. M. Rex.

Sakebestuurder: Dr. J. M. H. van Aardt.

Lede: Mej. J. H. Davies, Dr. V. FitzSimons, mnre. S. F. Naude en J. F. Preller.

Die beoogde opelugmuseum het die afgelope jaar weer besondere aandag geniet. Verskeie onderhoude is met regeringspersoonlikhede gevoer en dit lyk of daar nader aan die uiteindelijke doel gekom word. Die Meesterbouersvereniging van Pretoria deel mee dat hulle 'n komitee uit hulle midde benoem het om aandag aan die Bras Perreirahuis en die verskuiwing daarvan na die terrein in die Fonteinedal te gee.

Die skooltuinewedstryd het hierdie jaar nege inskrywings uitgelok. Ons spreek ons besondere dank uit aan die beoordelaars, nl. mnr. H. M. Holloway, dr. J. C. Strydom, skoolinspekteur P. J. Hugo en dr. F. J. du T. Spies. Vanjaar was die wenners Rachel de Beerskool eerste, Pretoria Tuine Laerskool tweede en Totiusdalskool derde. Ons wens die skole geluk. Veral word bedank die volgende wat geldpryse vir die doel beskikbaar gestel het: Starke-Ayres (£10), Jasmine (£5), mnr. G. Rissik (£5), dr. Eybers (5) en dr. FitzSimons (£5).

Op 17 Maart 1959 is 'n spesiale vergadering gehou om die verwydering van die straatbome in Schoemanstraat te bespreek. 'n Afvaardiging het in dié verband 'n onderhoud met die Burgemeester gehad wat bevredigend verloop het.

Op die stigtingsvergadering van die Stigting Simon van der Stel in Kaapstad het mnr. Norman Eaton ons Genootskap verteenwoordig. Ons voorsitter, dr. Punt, het as gevolg van werksaamhede in verband met

genoemde stigting gevra dat hy van die voorsitterskap onthef word. Dr. Eybers het gedurende die laaste halfjaar in sy plek as voorsitter opgetree.

Op voorstel van prof. T. H. le Roux het die Genootskap by die Stadsraad aangedring op die stigting van 'n wandelpark in Pretoria. Hoewel die Stadsraad op die standpunt staan dat daar reeds baie aan parke gedoen word, voel ons oortuig dat hierdie vrugbare gedagte nie deur die Parkeafdeling vergeet sal word nie.

Danksy die voortreflike werk van ons redakteur, mnr. Rex, het in die afgelope jaar weer 'n reeks baie aantreklike nommers van „Pretoriana” verskyn. Lede word versoek om meer tot die blad by te dra. Vir volgende jaar word 'n spesiale feesnommer beplan.

Die Stadsraad van Pretoria word hartlik bedank vir finansiële steun soos in die verlede en vriendelike medewerking. My hartlike dank aan alle bestuurslede vir hulle onbaatsugtige diens in belang van die Genootskap, en by name aan die ere-sekretaris, dr. Spies.

G. W. EYBERS,

Waarnemende Voorsitter.

Oktober 1959.

ASSOCIATION OLD PRETORIA

Annual Report, 1959

IT is my pleasure to submit to you the annual report of the Association Old Pretoria for 1959.

During the past year membership passed the 200 mark for the first time.

The retiring Committee is as follows:—

Chairman: Dr. W. Punt.

Vice-Chairman: Dr. G. W. Eybers.

Secretary: Dr. F. J. du T. Spies.

Treasurer: Mr. G. Rissik.

Archivist: Mr. A. M. Davey.

Editor: Mr. H. M. Rex.

Business Manager: Dr. J. M. H. van Aardt.

Members: Miss J. H. Davies, Dr. V. FitzSimons and Messrs. S. F. Naude and J. F. Preller.

The projected open air museum again received particular attention

during the year. Various interviews were arranged with government officials and the indications are that the ultimate goal is a stage nearer. The Master Builders' Association of Pretoria has reported that it has constituted a committee of its members to give attention to the house of Bras Pereira and its removal to the Fountains Valley site.

This year the school garden competition attracted nine entries. We are particularly grateful to the judges:— Mr. H. M. Holloway, Dr. J. C. Strydom, Mr. P. J. Hugo, Inspector of Schools, and Dr. F. J. du T. Spies. The prize-winners this year were the Rachel de Beer School (first), Pretoria Gardens Primary School (second) and Totiusdal School (third). We congratulate these schools on their success. Special thanks are due to the following for their generous donations of cash prizes: Starke-Ayres (£10), Jasmine (£5), Mr. G. Rissik (£5), Dr. Eybers (£5) and Dr. FitzSimons (£5).

On the 17th March, 1959, a special meeting was convened to discuss the removal of trees in Schoeman Street. As a result a deputation had a satisfactory interview with the Mayor.

Mr. Norman Eaton represented our Association at the inaugural meeting of the Simon van der Stel Foundation in Cape Town. In consequence of his work on behalf of the Foundation Dr. Punt asked to be relieved of his duties as Chairman of our Association and during the past six months Dr. Eybers has acted as Chairman in his stead.

Following a proposal by Professor T. H. le Roux, the Association represented to the City Council the need for an extensive, informal park ("wandelpark") to be developed in Pretoria. Although the City Council holds the view that much attention has already been given to parks, we are convinced that the Parks Department will not overlook so promising an idea.

Thanks to the sterling work of our editor, Mr. Rex, attractive issues of "Pretoriana" have again appeared during the past year. Members are asked to submit more contributions for inclusion in the magazine. A special commemorative number is planned for next year.

As in former years, we have to record our appreciation of the friendly co-operation and financial support received from the City Council of Pretoria.

My sincere thanks are due to all members of the Committee for their unselfish service on the Association's behalf, and in particular to the honorary secretary, Dr. Spies.

G. W. EYBERS,
Acting Chairman.

October, 1959.

Aandagtig staan 'n gedeelte van die aanwesiges en luister na die huldigungsrede by die rotsmonument. Op die foto verskyn van regs na-links die volgende dosente en eregaste:— Mnr. F. J. C. Cronje, J. H. Geertsema, P. van Zyl, A. P. Cronje, J. D. Bosman, J. C. Markotter, prof. R. E. Lighton, mnr. J. A. N. van Aardt, P. W. Botha, L. B. Odendaal en prof. A. E. Kratz.

Genootskap Oud-Pretoria

(Gestig: 22 Maart 1948)

Ons doel: Om te waak oor die geskiedenis van ons stad en distrik.

Association Old Pretoria

(Founded: 22 March, 1948)

Our aim: To preserve the past for the future of our city and district.

BESTUUR:

EXECUTIVE COMMITTEE:

Ere-President — DIE BURGEMEESTER VAN PRETORIA — *Honorary President.*
THE MAYOR OF PRETORIA.

Voorsitter — D. G. W. EYBERS — *Chairman.*

Ondervoorsitster — Mej./Miss J. H. DAVIES — *Vice-Chairman.*

Sekretaris — Dr. J. M. H. VAN AARDT — *Secretary.*

Penningmeester — Mnr./Mr. G. RISSIK — *Treasurer.*

Argivaris — Mnr./Mr. A. M. DAVEY — *Archivist.*

Redakteur — Mnr./Mr. H. M. REX — *Editor.*

Sakebestuurder — Mnr./Mr. C. F. HENDRIKZ — *Business Manager.*

Lede — Dr. W. H. J. PUNT — *Members.*

Mnr./Mr. J. PRELLER.

Mnr./Mr. N. A. COETZEE.

Dr. W. J. DE KOCK.

Verteenwoordiger van die Stadsraad/Representative of the City Council:

Dr. J. C. OTTO,

Burgemeester/Mayor.

Bydraes moet asb. gestuur word aan: Die Redakteur „Pretoriana”, Frans Oerderstraat 109, Groenkloof, Pretoria.

Contributions may be sent to: The Editor, „Pretoriana”, 109 Frans Oerder Street, Groenkloof, Pretoria.